

CO-AUTOR DO MANIFESTO ECOSOCIALISTA

CONVERSA CON CARLOS ANTUNES

CONCHA FERNÁNDEZ / CERNA

.....

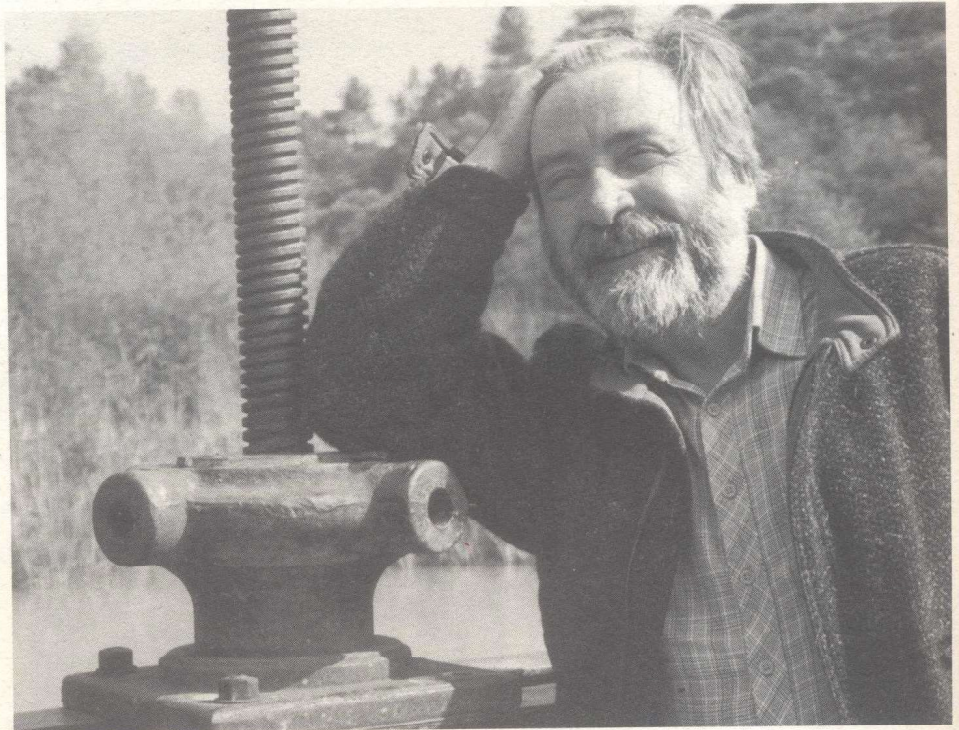
Carlos Antunes foi xunto con Pierre Juquin, Penny Kemp, Isabelle Stengers, Wilfried Telkämper e Frieder Otto Wolf redactor do Manifesto Ecosocialista publicado no ano 1990. Portugués, formou-se nas loitas de resposta contra o Estado fascista de Salazar, sendo considerado como autor moral das accións armadas das Brigadas Revolucionárias. Depois da revolución dos cravos pasou a cuestionar os planteamentos teóricos, e sobre todo a práctica, dos partidos da esquerda tradicional. Hoxe defende a necesidade dunha intervención social e política non partidária, e adica os seus esforzos ao traballo en OIKIA promovendo un desenvolvemento integrado en Angola, Mozambique e outras zonas de Africa. Recentemente falou en Santiago para a Revista Cerna.

Cerna. Para comezaremos, faga-nos un breve repaso da súa historia persoal e política.

C.A. A miña entrada na actividade política estivo condicionada pola historia política de Portugal, onde até o 1974 vivimos nun rexime fascista. Nos 50 a resistencia estaba moi fraccionada; eu tiven o meu primeiro contacto coa actividade política na resistencia, estando no Movimento Unidade Democrática Xuvenil (MUDE XUVENIL). Máis tarde entrei a formar parte do Partido Comunista de Portugal, dentro do que fundamos o Partido Revolucionário do Proletariado e posteriormente o seu brazo armado, as Brigadas Revolucionárias. Depois, no ano 1959, pasei á clandestinidade.

Sempre defendemos un Estado Democrático Moderno na Europa, atentando contra o Estado fascista de Salazar, que en realidade era naquel momento un estado de guerra predemocrático. Nós distinguimos moi ben cal era o obxectivo a conquistar, unha Democracia Parlamentar e un Estado de igualdade. As Brigadas Revolucionárias foron responsábeis de atentados contra intereses do Estado fascista, procesos de insurrección, sabotaxes, ate bombas... Aínda este ano teño un proceso pendente daquela época.

Depois do 74 todo mudou: vimos a necesidade de facer un proxecto máis común que incluíra cuestións que estaban xa presentes no noso ideário durante a resistencia e outras ás que non tiñamos sido capaces de responder. Démo-nos conta de que o programa non respondía, a esas alturas, aos problemas diários aos que nos enfrentabamos en Europa e no mundo e polo tanto había que conducir a nosa actividade noutras direccións, procurando xunto cos movementos verdes, pacifistas, feminis-

tas e alternativos, atopar outra "formulación" das cousas. Foi nesta medida que me entreguei a postulados ecosocialistas. Naquel momento eu xa non pertencía a nengunha organización política partidária, si pertencía (e pertenzo) a varias organizacións non partidárias nas que desenvolvo o meu traballo.

Cerna. Vostede pasou de promover a loita armada a unha actividade baseada nunha concepción máis global e iterativa cos diferentes grupos sociais, que inclúe mesmo o pacifismo. ¿Cómo foi iso?

C.A. Imos por partes. Nun acto de reflexión sobre a loita armada que nós fixemos, e cunha concepción pacifista, perante aquela situación volvería a tomar a mesma opción. No concerto da violencia era obri-

gado "resistir" dunha forma diferente. Era unha concepción instrumental para voltar a un rexime concreto de liberdade. As accións que nós levabamos a cabo xamais danaron a nengunha persoa; servíanos para dar a impresión dunha resistencia forte e organizada, era fundamentalmente unha forma de axitación política. Sabotabamos instalacións militares, barcos de guerra, tanques, helicópteros que ían para a guerra en Africa. Destruímos o Ministerio de Traballo, polo seu significado na represión dos traballadores; destruímos o Ministerio do Interior... Actuabamos de forma máis que militar, "ruidosamente". Utilizabamos petardos para lanzar sobre as prazas propaganda.

É esta unha visión que podemos chamar "romántica" da loita armada, xa que nunca entramos nas fases militarizadas. Era

unha viaxe diferente a doutros grupos armados; nós tiñamos unhas características especiais, por iso a caída do rexime represivo e fascista non supuxo un proceso de ruptura nas nosas concepcións. De todos os xeitos, foi unha discusión moi axitada no seo do partido e de grande transcendencia na miña vida.

Cerna. ¿E respecto ao ecosocialismo?

C.A. As concepcións ecolóxicas comezaron ligadas a natureza, ao culto pola natureza; mais hoxe o ecoloxismo engloba aspectos muito importantes como a limitación dos recursos e da degradación ambiental pola contaminación. Achamo-nos perante un modelo cientifista e baseado nun desenvolvemento tecnolóxico galopante; pero este modelo de desenvolvemento a estas alturas non ten resolto o problema ambiental, nen sequera o reparto equitativo e controlado de recursos. Entón o que verificamos foi e é unha crise internacional, á que ninguén foi capaz de "acompañar idiolóxicamente", de dar unha resposta alternativa.

Digamos que o que son os grandes soportes do Estado actual, tanto na Europa como en América ou Asia, non consideran este aspecto. Aínda que algúns xa empezan a falar dun modelo ecolóxico, é falsamente ecolóxico. Por qué? Porque isto presupón que non se van a gañar facilmente as eleccións, imos ter que gañar as eleccións dicindo que hai que ser máis austeros, reducir o consumo, en definitiva facer unha vida totalmente diferente. Isto é difícil para os partidos tradicionais e tal vez esté aquí unha das razóns polas que eu non sexa capaz de voltar a un partido político tradicional, porque dalgunha forma sempre iría contra corrente, coas miñas ideas sempre estaría enfrenteado cun partido tradicional.

Por tanto aquilo que eu concibo como Ecosocialismo, intervención ecosocialista, ten unha historia e até ten unha cultura diferenciada que resulta moito mais rica e plural, provinte de discursos de movementos emancipadores con traxectorias diferen-

ciadas (ecoloxía, pacifismo, feminismo, ...) e con historias propias segundo os países. Nalgún momento dado todos nós -redactorre/as do Manifesto- tivemos que romper cos nosos discurso anteriores.

Cerna. O manifesto ecosocialista conseguiu agrupar os esforzos de persoas de tan diversa procedencia formativa, política e mesmo cultural. ¿Cómo se xestou iso?

C.A. Digamos que a idea foi exactamente esa; o traballo de persoas que non son "virxes" senón que teñen unha traxectoria persoal de activismo político en diferentes movementos con diferentes concepcións. Tentamos ver os problemas actuais, que nos parecían ian ser claves na construción do futuro mais próximo, e demostrar que era un exercicio de democracia superar as diferencias que existían en determinadas cuestións. Si, efectivamente, era complicado ter que facer rupturas no interior de cada un para aproximarse ao discurso do grupo. Por outro lado, nós non temos unha visión monolítica das cousas, non hai unha disciplina entre nós e para co grupo, senón que cada un procura afrontar os problemas dacordo co grupo e/ou en común con outros movementos.

Cerna. ¿Qué vos levou a esa posta en común?

C.A. Nós pensamos que era preciso cuestionar por un lado a esquerda chamada socialista demostrando que ela non tiña a posibilidade de dar respostas alternativas a cuestións como a ambiental, o pacifismo, ..., ou sexa que non respondía aos problemas que hoxe se lle plantexan. E por outro, aos ecoloxistas, que aínda que de diferentes matrices ideolóxicas, ignoraban o sistema político, os problemas sociais. Digamos que nós rompemos simultaneamente con certas concepcións ideolóxicas da ecoloxía apartadas da acción política e social como tal e tamén con certas cocepcións do socialismo que non tiñan sido mais que a xestación do capitalismo ou a forma autoritaria dalgúns países do Leste enormemente perxudiciais para a ecoloxía. Foi este sentimento que estabamos a vivir o que nos levou a superar a nosa condición persoal, a propia historia e iniciar unha historia común, e penso que isto é un bo exercicio de democracia e avance ideolóxico.

No que respecta aos outros movementos, pacifista, feminista, nos consideramos que non é posíbel hoxe ser ecosocialista sen

A política debe responder a cuestións sociais, e isto podese facer desde fora dos partidos... desde os movementos emancipadores

ser simultaneamente feminista ou pacifista. Aquelo que marca fortemente a nosa época é a chegada da muller a vida social, a vida política e a vida cultural, significaría a chegada da metade da humanidade a plenitude dos seus dereitos sociais e políticos. É tamén a posibilidade de resolver non só cuestións dun colectivo se non que é indispensable para a comprensión dunha sociedade sen clases, sen discriminación.

Pero ollo!, nós non queremos que o movemento ecosocialista se confunda cos movementos emancipadores que xa teñen a súa dinámica, nós o que simplemente dicimos e que se non somos capaces de comprender o feminismo, o pacifismo, non podemos concebir o ecosocialismo. Digamos que é unha concepción moi pouco clásica da política, pensamos que sería trágico para a convivencia humana e para a natureza non asumir cuestións tan transcendentais como a igualdade e a paz. Os partidos políticos tradicionais non o souberon asimilar e dar alternativas, ao contrario o seu discurso foi-se encaixonando.

Cerna. Seguindo esta argumentación, que vías de traballo ten o ecosocialismo hoxe?

C.A. Nós mesmos temos neste momento montadas agrupacións pacifistas e ecoloxistas. Non estamos contra a política, mais ben ao contrario, somos pro-política, mas non pensamos que a política se deba reducir a unha actividade institucional e burocrática; pensamos que a política debe responder a cuestións sociais, e isto podese facer desde fora dos partidos. Se depois hai quen quere facer política ecolóxica partidaria poden, simplemente nós cremos que a política non ten que ser un partido. Nós traballamos na sensibilización de movementos sociais: sindicatos, educadores, os mesmos partidos políticos, mozos/as..., dalgún xeito "instrumentalizamos a súa inconsciencia" para conquistar os nosos obxectivos. É unha política de concienciación e de iniciativa. ■

Imos ter que gañar as eleccións dicindo que hai que ser máis austeros, reducir o consumo... Isto é difícil para os partidos tradicionais